

•เขียนโดย manager•

•วัน•อังคาร•ที่ 24 •กันยายน• 2013 เวลา 21:03 น.• - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•พุธทัศบี•ที่ 26 •กันยายน• 2013 เวลา 19:44 น.•

ในอรรถกถาอุรุคชาดกที่ ๔ ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรมทัตครองราชสมบัติอยู่ในนครพาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดในสกุลพราหมณ์ ณ หมู่บ้านใกล้ประตุเมืองพาราณสี สั่งสมทรัพย์สมบัติไว้เลี้ยงชีพด้วยกิจกรรม พระโพธิสัตวนี้ได้มีทารก ๒ คน คือ บุตร ๑ อิตา ๑. พระโพธิสัตวนี้นั้นมีบุตรเจริญวัยแล้ว ได้นำนางามริการมาจากสกุลที่เสมอ กัน. ดังนั้น ชนเหล่านี้ได้เป็น ๖ คนด้วยกันกับนางทาสี คือ พระโพธิสัตว์ ภรรยา บุตร อิตา ลูกสาวไก่ และทาสี. ชนเหล่านี้ได้เป็นผู้สนับสนุนยังคงด้วยความรัก. พระโพธิสัตว์ได้ให้อาวาทแก่คนทั้ง ๕ ที่เหลืออย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลายจะให้ทานโดยนิยามตามท่านของที่หาได้

เท่านั้น จรรยาศีล กระทำอุบสกกรรม เจริญมรณสสติ จงกำหนด ถึงภาวะคือความตายของท่านทั้งหลาย เพราะความตายของสัตว์เหล่านี้ เป็นของยังยืน ชีวิตไม่ยั่งยืน สังหารทั้งปวงไม่เที่ยง มีความเสื่อมลืมไปเป็นธรรมเที่ยง ท่านทั้งหลายจะเป็นผู้ไม่ประมาททั้งกลางคืน และกลางวันเด็ด. ชนทั้ง ๕ นั้นรับอ华ทว่าสาสู แล้วเป็นผู้ไม่ประมาทเจริญมรณสติอยู่. อยู่มานั้นนี้ พระโพธิสัตว์ใบปนพร้อมกับบุตรในเรือนอยู่ บุตรลากหหายกเหื่อมาเผา ในที่ไม่ไกลบุตรนั้น มือสรพิชอยู่ในขอบปุกแห่งหนึ่ง ควันไฟกระแทบท้องของสรพิชนั้น มันโกรธ เลือดออกมามีคิดว่า ภัยเกิดแก่เราเพราะอาชญาคนผู้นี้ จึงกัดบุตรชายจนทั้ง ๕ เสีย เขาล้มลงตายทันที พระโพธิสัตว์เหลียวมองบุตรชายนั้นล้มลงจึงหยุดโคลแล้วไปหา รู้ว่าบุตรชายนั้นตายแล้ว จึงยกบุตรนั้นขึ้นให้บนอยู่ที่โคนไม้แห่งหนึ่ง คลุมผ้าไว้ ไม่ร้องไห้ ไม่เบิ่งนาการร่าไร. โกลนไปพลาง กำหนดถึงเฉพาะความเป็นอนิจจังว่า กลิ่นที่ที่การแตกเป็นธรรมชาต แตกไปแล้ว สิ่งที่มีความตายเป็นธรรมชาต้ายังไปแล้ว สังหารทั้งปวงไม่เที่ยง สำเร็จด้วยความตาย. พระโพธิสัตวนี้ เทืนบุรุษผู้คุ้นเคยกับคนหนึ่งเดินไปทางไกลน้ำจึงถามว่า จะไปเรือนหรือพ่อ เมื่อเขากล่าวว่า จะ จึงกล่าวว่า ถ้าอย่างนั้น ท่านพึงจะไปยังเรือน แม้ข้องพวง Hera บอกจะนำพราหมณ์เข้าว่าวันนี้ ไม่ต้องนำภัตตาหารไปเพื่อคนสองคนเหมือนดังก่อน พึงนำ

อาหารไปเฉพาะสำหรับคนผู้เดียวเท่านั้น และเมื่อก่อน ทาสีผู้เดียวเท่านั้น นำอาหารมา แต่วันนี้ คนทั้ง ๕ พึงจะหมดผ้าขาว ถือของหอมและดอกไม้มา. บุรุษนั้นรับคำแล้วไปปอกแก่นางพราหมณ์เมื่อน้อย่างนั้น. นางพราหมณ์ถามว่า ดูก่อนพ่อ ข่าวนี้ใครให้ท่านมา? บุรุษนั้นตอบว่า พราหมณ์ท้าวจั้ แม่เจ้า. นางพราหมณ์นั้นรู้ได้ว่า

บุตรของเราร้ายแล้ว. แม้ความวิปริตสักว่าความหวนใจก็มีได้มีแก่นางพราหมณ์นั้น. กنانมีจิตอบรุ้งไว้ได้แล้วอย่างนี้ บุ่งหมาขาวถือของหอมและดอกไม้ ให้ถืออาหารแล้วได้ไปพร้อมกับคนที่เหลือ. แม้คนผู้เดียวก็มีได้มีความร้องไห้หรือความรำไร. พระโพธิสัตวนี้ในร่มเงาที่บุตรชายนอนอยู่นั้นและบริโภคอาหาร. ในเวลาเสร็จการบริโภคอาหาร คนแม่ทั้งหมดก็ขึ้นพื้นมา ยกบุตรชายนั้นขึ้นสูงเชิงตะกอนปูชาด้วยของหอมและดอกไม้แล้วเผา. น้ำตาแม่หยดเดียวก็ไม่ได้มีแก่

คร. ๔. ทั้งหมดเป็นผู้เจริญมรณสสติไว้แล้ว. ด้วยเดชะแห่งศีลของตนเหล่านั้น ภพแห่งท้าวสักกะจึงแสดงอาการร้อน. ท้าวสักกะนั้นทรงโปรดร่วมอยู่ว่า ครหనประสังค์จะให้เราเคลื่อนจากที่ ทรงทราบว่าพร้อมเพราะเดชะแห่งคุณของชนเหล่านั้น เป็นผู้มีพระมนัสเลื่อมใสทรงดำริว่า เราไปยังสำนักของชนเหล่านี้ ทำให้เข้าบันลือสีในเวลาเสร็จสิ้นการบันลือสีหนาท จึงกระทำนิเวศน์ของชนเหล่านี้ให้เต็มด้วยรัตนะทั้ง ๗ แล้วจึงมา ยอมจะครว จึงเด็จไปในที่นั้นโดยเร็วและทับบีนอยู่ที่ข้างป่าชัตสว่า ดูก่อนพ่อ พวงท่านทำอะไรรักัน. ชนเหล่านั้นกล่าวว่า นาย พวงเราเฝ้ามองบุษย์คนหนึ่ง. ท้าวสักกะตรัสว่า พวงท่านจักไม่เฝ้ามองบุษย์ แต่เท่านั้นจะจากนี้ตัวหนึ่งแล้วจึงปั่งอยู่. ชนเหล่านั้นกล่าวว่า นาย พวงเราเฝ้าเฉพาะมองบุษย์เท่านั้น. ท้าวสักกะตรัสว่า

•เขียนโดย manager•

•วัน•;อัคร•;ที่ 24 •กันยายน•; 2013 เวลา 21:03 น.•; - •แก้ไขล่าสุด•; •วัน•;พุทธศักราช•;ที่ 26 •กันยายน•; 2013 เวลา 19:44 น.•;

ถ้าอย่างนั้น เขาก็จะเป็นมนุษย์ที่มีเรื่องราวท่าน ลำดับนั้น พระโพธิสัตว์จึงกล่าวว่าท้าวสักกะนั้นว่า นาย เขาเป็นบุตรผู้เกิดแต่ก่อนของพ่อเรา ไม่ใช่คนมีเรื่องกัน.

ท้าวสักกะตรัสว่า ถ้าอย่างนั้น เขาก็จะเป็นบุตรผู้ที่ไม่เป็นที่รักของพ่อเรา. พระโพธิสัตว์กล่าวว่า นาย เขาเป็นบุตรที่รักยิ่งของข้าพเจ้า. ท้าวสักกะตรัสว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไร ท่านจึงไม่ร้องให้.

พระโพธิสัตวนั้น เมื่อจะบอกถึงเหตุที่ไม่ร้องให้ จึงกล่าวค่าถาที่ ๑ ว่า :- บุตรของข้าพเจ้าจะทิ้งร่างกายของตนไป ดุจงลหทั้งครบเก่าฉะนั้น เมื่อร่างกายแห่งบุตรของข้าพเจ้าใช้อะไรไม่ได้ ทำภัลปไป

แล้วอย่างนี้ บุตรของข้าพเจ้าถูกเผาอยู่ ย้อน
ไม่รู้สึกถึงความรำไรของหมู่ญาติ เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าจึงไม่เคร้าโศกถึงเขา คติของตนมี
อย่างใด เขาเก็บย้อมไปสู่คติของตนอย่างนั้น.

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า สนธุ แปลว่า ร่างกายของตน. นิพโภเศ ความว่า ซึ่ว่าเว้นจากการใช้สอย เพราะไม่มีชีวิตหรือ คือความเป็นใหญ่คือชีวิต. บทว่า เปเต ได้แก่ กลับไปยังปรโลก. บทว่า การลดเต ได้แก่ กระทำการลดแล้ว อธิบายว่า ตายแล้ว. ท่านกล่าวคำอธิบายนี้ไว้ว่า นาย

บุตรของข้าพเจ้าจะทิ้งร่างกายของตนไปเมื่อหนอนุคลอกครานเก่า ไม่เหลียวแลห่วงใย ลงทะเบลงในนั้น เมื่อร่างกายแห่งบุตรของเรานั้น เว้นขาดจากชีวิตหรือใช้การไม่ได้อย่างนี้ และเมื่อบุตรของเรานั้นลงไปแล้ว คือหัวใจลับไปแล้ว กระทำการลดแล้ว ประโยชน์จะได้ด้วยความกรุณหรือความร่าห์ให้ เพราะบุตรของเรานี้ย้อมไม่รู้ แม้ความร่าห์ของพวงญาติ เหมือนอาหาลวแห้งแล้วเผาอยู่ ย่อมไม่รู้สึกสุขและทุกข์ฉะนั้น เพราะเหตุนั้น เรายังไม่เคร้าโศกถึงเขา เข้าไปตามคติแห่งตนของเขาแล้ว.

ท้าวสักกะได้ทรงฟังคำของพระโพธิสัตว์ แล้วจึงตรัสรามนองพระมหาณิวัติ ดูก่อนแม่ เขาเป็นอะไรแก่ท่าน ? นางพระมหาณีตอบว่า นาย เขาเป็นบุตรที่ข้าพเจ้าบริหารด้วยครรภ์ถึง ๑๐ เดือน ให้ดีมีถัญแคล้วบำรุงเลี้ยงให้เจริญเติบโต. ท้าวสักกะตรัสว่า ดูก่อนแม่ บิดามีร้องให้ เพราะเป็นบุรุษก็ยกไว้ส่วนหน้ายของมาตราอ่อนโยน เพราะเหตุไร ท่านจึงไม่ร้องให้.

นางพระมหาณีนั้น เมื่อจะบอกเหตุที่ไม่ร้องให้ จึงกล่าวค่าถาที่ ๒ ค่าถาว่า :- บุตรของดิฉันนี้ ดิฉันมีได้เชือเชิญให้เขามาจากปรโลก เขาเก็บมาเอง แม้เมื่อจะไปจากมนุษยโลกนี้ ดิฉันมีได้อุณาตให้เข้าไป เขามาอย่างได เขาเก็บปอย่างนั้นการบริเทวนາถึงในการที่บุตรของดิฉันไปจากมนุษยโลกนั้น จะเกิดประโยชน์อะไร บุตร ของดิฉันถูกเผาอยู่ก็ไม่รู้สึกถึงความร่าห์ของพวงญาติ เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่เคร้าโศกถึงเขา คติของเขามีอย่างใด เขายังไสสุดติของตนอย่างนั้น.

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า อนพกโต ความว่า ดูก่อนพ่อบุตรของดิฉันนี้ ดิฉันมีได้เชือเชิญ คือมีได้ขอร้องให้มาจากปรโลก. บทว่า อากาศ ความว่า มาสู่เรือนของดิฉันแล้ว. บทว่า อโต ความว่าแม้เมื่อจะไปจากมนุษยโลกนี้ ดิฉันมีได้อุณาตเลย ได้ไปแล้ว. บทว่า ถ้าคติโต ความว่า แม้เมื่อจะมาถึงมาตามความชอบใจของตนอย่างใดແມ່เมื่อจะไปก็ไปอย่างนั้นนั้นแหล. บทว่า ตตฤ ความว่า จะมัวไปบริเทวนารร่าให้อะไร ในการที่เข้าไปจากมนุษยโลกนั้น. ค่าถาว่า ท yü หมาย ดังนี้ไปเพียงทราบโดยนัยดังกล่าวแล้วแล.

•เขียนโดย manager•

•วัน•วัน•อังคาร•ที่ 24 •กันยายน• 2013 เวลา 21:03 น.• - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•พุธ•ที่ 26 •กันยายน• 2013 เวลา 19:44 น.•

สำบัณน์ ท้าวสักกะครั้นได้ทรงสถาปตองคำของพระมหาณิคัวจึงตรัสตามน้องสาวว่า แนะนำ เมื่อเป็นอะไรแก่เอ? น้องสาวกล่าวว่า เขายเป็นพี่ชายของติดันฉัน呀.
ท้าวสักกะตรัสว่า แนะนำ ธรรมดาน้องสาวทั้งหลายย่อมมีความสิเนหารักใครพี่ชาย เพราะเหตุไร เธอจึงไม่ร้องให้. ฝ่ายน้องสาวนั้น เมื่อจะบอกเหตุ
ไม่รู้จะให้แก่ท้าวสักกะนั้น จึงกล่าวค่าา ๒ ค่าาว่า :-

เมื่อพี่ชายตายแล้ว หากว่าติดันจะพึ่งร้องให้ ติดันก็จะผ่ายยอม เมื่อติดันร้องให้ อยู่ จะมีผลอะไร ความไม่เมินดีก็จะพึ่งมีแก่ญาติ มิตร และสายของติดันยิ่งขึ้น
พี่ชายของติดันถูกเผาอยู่ก็ไม่รู้สึกถึงความร้ายให้ของพากญาติ เพราะฉะนั้น ติดันจึงไม่เคร้าโศกถึงพี่ชายนั้น คติของตนเมื่อย่างได เขาไปสู่คติของตนอย่างนั้น.

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า สเจ นี้ ท่านแสดงว่า ถ้าเมื่อพี่ชายตาย ติดันจะพึ่งร้องให้หรือ ติดันจะพึ่งเป็นผู้มีร่างกายผ่ายยอมอนึ่ง
ซึ่ว่าความเจริญอันมีการร้องให้หันเป็นปัจจัย ก็ไม่มีแก่พี่ชายของติดัน. ด้วยบทว่า ตสสา เมื่อ แสดงว่า เมื่อติดันนั้นร้องให้อยู่ผลอะไร คืออนิสงสอะไร จะพึ่งมี
แต่ความไม่เจริญจะปรากฏ. บทว่า ญาติมิตรสุขชาน ได้แก่ ญาติ มิตร และสาย. อีกอย่างหนึ่ง. บาลีก็อย่างนี้เหมือนกัน. บทว่า ภิญโญ ใน ความว่า ความไม่เมินดี
อย่างยิ่ง จะพึ่งมีแก่ญาติ มิตร และสายเหล่านั้น ขอติดัน.

ครั้นท้าวสักกะได้ทรงสถาปตองคำของหลุงผู้เป็นน้องสาวแล้วจึงตรัสตามภารยาของบุตรที่ตายนั้นว่า แนะนำ เมื่อเป็นอะไรแก่เอ? ภารยาตอบว่า นาย
เขาเป็นสามีติดัน. ท้าวสักกะตรัสว่าธรรมสตรีทั้งหลาย เมื่อสามีตายไป ย่อมเป็นหม้าย ไรที่พึ่ง เพราะเหตุไร เธอจึงไม่ร้องให้. ฝ่ายภาร yan นั้น
เมื่อจะบอกเหตุที่ไม่ร้องให้แก่ท้าวสักกะนั้น จึงกล่าวค่าา ๒ ค่าาว่า :-

เด็กร้องให้ขอพระจันทร์อันโจรอยู่ในอากาศดันได การที่บุคคลมาเคร้าโศกถึงผู้ที่ ละไปสู่ปรโลกแล้วนี้ ก็มีอุปเมียดันนั้นสามีของติดันถูกเผาอยู่
ย่อมไม่รู้สึกถึงความร้ายให้ของพากญาติ เพราะฉะนั้น ติดันจึงไม่เคร้าโศกถึงสามีนั้น คติของตนเมื่อย่างได เขาไปสู่คติของตนอย่างนั้น.

คำที่เป็นค่าานั้นมีเนื้อความว่า ทรงผู้อ่อนเยาว์ไม่รู้สึกที่ควรและไม่ควร สิ่งที่ควรได้และไม่ควรได ในที่ได้ที่หนึ่ง นั่งอยู่บนตักของมารดา
เห็นพระจันทร์เต็มดวงในเดือนวันเพ็ญ ลอยเด่นอยู่ในอากาศ ย่อมร้องให้แล้ว ๆ เล่า ๆ ว่า แม่เจ้า จงให้พระจันทร์ดัน แม่เจ้าจงให้พระจันทร์ดัน ดังนี้ ฉันได²
ความถึงพร้อมอุปเมียก็ดันนี้เหมือนกัน คือ ความร้องให้ของตนผู้เคร้าโศกถึงคนที่ลีปี คือตายไปแล้วนั้น สำเร็จความอุปเมียเหมือนดันนั้น ทั้งไม่ประโยชน์ยิ่ง

กว่าพลาทรงกรุ้งให้อยาได้พระจันทร์แม่นี้ เพราะเหตุไร? เพราะพลาทรงเด็กอ่อนนั้นร้องให้ถึงพระจันทร์ที่เมื่อยู่ ส่วนสามีของติดันตายแล้ว บัดนี้ไม่ปรากฏอยู่
แม้เข้าเอาหลาแหงเผาอยู่ก็ไม่รู้อะไร ๆ.

ท้าวสักกะได้ทรงสถาปตองคำของภารยา แล้วจึงตรัสตามท้าวว่า ดูก่อนแม่ เมื่อเป็นอะไรแก่เจ้า? ท้าวตอบว่า ข้าแต่นาย เขายเป็นนายของติดัน. ท้าวสักกะตรัสว่า
เจ้าจักได้ถูกบุรุษนี้เบียดเบียนโดยตีแล้วใช้สอยเป็นแน่ เพราะฉะนั้น เจ้าจึงไม่ร้องให้พระคิดว่าบุรุษนี้พันไปเสียดีแล้ว. ท้าวกล่าวว่า นายท่านอย่าพูดอย่างนั้น คำที่
ท่านพูดนั้นไม่สมควรแก่นายติดันนี้ ลูกเจ้านายของติดัน เทียบพร้อมด้วยขันติ เมตตา และความอึ้งงุ ได้เป็นผู้สมேือนบุตรที่ติดันให้เจริญเติบโตในอก. ท้าวสักกะตรัสว่า
เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไร เจ้าจึงไม่ร้องให้. ฝ่ายท้าสนั้น เมื่อจะบอกเหตุที่ไม่ร้องให้แก่ท้าวสักกะนั้น จึงกล่าวค่าา ๒ ค่าาว่า :-

•เขียนโดย manager•

•วัน•วัน•อังคาร•ที่ 24 •กันยายน• 2013 เวลา 21:03 น.• - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•พุธ•ที่ 26 •กันยายน• 2013 เวลา 19:44 น.•

หมวดหัวที่แก้ไขแล้ว เรื่องให้สันทิโภไม่ได้ ฉันได การที่บุคคลเคร้าไศกถึงผู้ที่จะไปสู่ปรารถนาแล้วนี้ ก็มีอุปปีเมียฉันนั้น นายของติดฉันอยู่เสมอ ย่อมไม่รู้สึกถึงความรู้สึกของพากญาติ เพราะฉะนั้น ติดฉันจึงไม่เคร้าไศกถึงนายนั้น คติของตนมืออย่างใด นายของติดฉันก็ไปสู่คติของตนอย่างนั้น คำที่เป็นคานานี้มีความว่า หม้อ้นนำอันเขายกขึ้น พลัดตกแตกออก ๗ เสียง ย่อมไม่อาจที่จะเรียงเขื่อมกระเบื้องเหล่านั้นแล้ว ทำให้หลับเป็นของปกติได้อีก ซึ่งฉันได้ความเคร้าไศกของตนผู้คร่าไศกถึงคนที่จะไปแล้วนั้น ก็ให้สำเร็จความอุปปีเมียเหมือนฉันนั้น เพราะไม่อาจทำคนตายให้เป็นขึ้นมาได้อีก อีกอย่างหนึ่ง ผู้มีฤทธิ์เมื่ออาจเขื่อมห้อที่แตกแล้วให้เต็มด้วยน้ำ ด้วยอาบน้ำพุฟ้างแห่งฤทธิ์ ฉันได้ถึงผู้ที่ตายแล้ว ใครๆ ก็ไม่อาจทำให้หลับเป็นปกติตามเดิม แม้ด้วยกำลังฤทธิ์ได้ฉันนั้น คานานอกนี้ มีเนื้อความได้กล่าวไว้แล้วในคานา ก่อนทั้งนั้น.

หัวสักกะทรงสตับธรรมกถา ของคน ทั้งหมดแล้วทรงเลื่อมใสตรัสว่า ท่านทั้งหลายเป็นผู้ไม่ประมาทเจริญมรณสติแล้ว จำเดิมแต่นี้ไป ท่านทั้งหลายไม่ต้องทำการงานด้วยมือของตน เราเป็นหัวสักกะเทวราช เรายังทำรัตน์ทั้ง ๗ อันหากประมาณมิได้ไว้ในเรื่องของพวกร้าน ท่านทั้งหลายจะให้ทาน รักษาศีลอยู่จำอุโบสถ จงเป็นผู้ไม่ประมาทเกิด ครั้นให้อวathaแก่นหน่านั้นแล้ว ทรงกระทำเรื่อนให้มีทรัพย์นับประมาณไม่ได้ แล้วเสด็จหลีกไป.

พระศาสดาครั้นทรงนำพระธรรมเทศนานี้มาแสดงแล้ว จึงทรงประกาศสัจจะแล้วประชุมชาดก. ในเวลาจบสจจะกูญมีคำธรรมอยู่ในโสดาบัตติผล. ท้าสีในครั้งนั้น ได้เป็นนางชุชุตตรา ริตาได้เป็นนางอุบลวรรณ บุตรได้เป็นพระราหุต มารดาได้เป็นนางเขมา ส่วนพระมหาณได้เป็นราตถาคต ฉะนั้นแล.

แหล่งที่มา พระไตรปิฎก ฉบับมหาภูษา (ภาษาไทย) เล่มที่ ๕๙ อรรถกถาอุรุคชาดกที่ ๔ หน้า ๗๓๓ - ๗๔๒